

מי תלה פה פיתה

גם לי יש שאלות על החרם על אנג'ל, אבל הוא היה ספונטני. וזה מה שיפה בו. ואיך זה קשור לסיקור של חדשות 13 את המבצע בעזה?

ידידיה מאיר

כ"א באייר תשפ"ג

1.

החרם על אנג'ל היה יכול להסתיים בתוך שתי דקות ושלושה-ארבעה משפטים. כל מה שהיה צריך הוא הודעה קצרה ברוח זאת: "חברת אנג'ל משרתת את הציבור בישראל ללא הבדל של מגזר או דעה פוליטית. מדי בוקר המשאיות שלנו מובילות לחם ומיני מאפה לאלפי מכולות בכל רחבי הארץ. מיליוני ישראלים נהנים מהתוצרת שלנו מאז שנת 1927. כך היה וכך יהיה. צר לנו מאוד ששם החברה שורבב למחלוקת פוליטית. מר עמר בר-לב, שנכנס לתפקידו כיושב ראש החברה לפני ימים ספורים, הגיע להפגנה בבני ברק כאדם פרטי. הלחם והמאפים של אנג'ל ימשיכו להיות בלב הקונצנזוס הישראלי".

למעשה, הודעה בסגנון הזה לא רק שהייתה מפסיקה את החרם, היא הייתה הורגת אותו עוד לפני שהתחיל. הרי אין כאן חרם מאורגן עם ועד פעולה שבא עם רשימת דרישות. אין שום גוף מסודר שעומד מאחורי החרם. אין מנהיג למחאה.

וזה מה שריגש אותי כל כך בסיפור הזה. כן, ריגש, זאת המילה. לעיתים אתה נכנס לפרטים שמאחורי מערכה ציבורית צודקת לכאורה, אבל אז מגלה שהתמונה הרבה יותר מורכבת, ושבעצם מעורבים בסיפור גורמים פוליטיים או בעלי אינטרסים כלכליים. אבל פה זה היה הכי אמיתי ומהלב: ציבור גדול ויקר שפשוט נמאס לו שמסיתים נגדו.

שאלו אותי השבוע: מה האסטרטגיה של החרם החרדי על אנג'ל? כנגד מי יופנה המאבק הבא? מה בעצם תוכנית הפעולה? שאלות יפות ונכונות. אבל הן לא רלוונטיות למערכה הזאת, כי אין כאן מערכה. יש פה המיית לב. אינסטינקט טבעי ואנושי של ציבור – מדויק יותר: של המון יחידים – שהרגישו שיש גבול לכמה שאפשר לדרוך עליהם.

2 הרי למה הוחרמה דווקא אנג'ל? יש אין-ספור חברות במשק שראשיהן נוטלים חלק במחאה נגד הממשלה. יותר מזה: למה אנג'ל עצמה לא הוחרמה עד היום? זאת לא ההפגנה הראשונה נגד הממשלה שעמר בר-לב משתתף בה בימים האחרונים. התשובה היא שההפגנה של בר-לב מול בית הרב גרשון אדלשטיין בבני ברק חצתה את קו ההסתה הסטנדרטי שהציבור החרדי מורגל בו במשך עשרות שנים. כותבים נגדו מאמרים, מציירים נגדו קריקטורות נוטפות שנאה, מגחיקים אותו, הופכים אותו לעילג ובור, נואמים נגדו בכנסת, וכן, גם מפגינים נגדו; אבל המעמד שבו השתתף בר-לב לא היה הפגנה, אלא פרובוקציה צינית. מי שמתייצב עם שלטים מסיתים ועם אלונקה מול הבית של הרב אדלשטיין בלב בני ברק לא בא למחות, הוא בא לעשות בלגן. הוא מקווה שזה יתפתח לקרבות רחוב.

ומה האינטרס שלו? אה, זה פשוט מאוד. גיוס חרדים מעניין את הסבתא של בר-לב. גם את חבריו לארגון 'אחים לנשק', שבאותם רגעים בדיוק ערכו את המיצג המחליא של ארונות הקבורה בעגלות הילדים מול הבקו"ם הוא לא מעניין. מה כן מעניין אותם? אז זהו, שפה, בניגוד לחרם החרדי הספונטני, יש אסטרטגיה ויש אנשי מקצוע ויש ארגון ויש המון כסף ועוד יותר המון עיתונות אוהדת.

והאסטרטגיה היא שאחרי שמחאת השמאל שמחליפה נושא בכל שבוע דועכת, אין ברירה אלא לחזור אל שנאת החרדים הישנה והטובה שתמיד עבדה ותמיד תעבוד. בר-לב מבין (או בעצם: מי שמפעיל אותו מבין. לא התרשמתי שבר-לב עצמו באמת מבין משהו או מחולל מהלכים) שאם השיח יהיה סביב תיקון מערכת המשפט, הצד שלו עוד עלול להפסיד במערכה. אבל אם ייקחו את זה למקום של מלחמת חילונים-חרדים ברחובות – יש להם סיכוי לנצח.

3 והחרדי הפשוט מבין את זה. מרגיש כמה הפעם זה ציני ומרושע. כמה המשחק מלוכלך. כמה ההסתה נגדו היא רק בדרך אל הראש של ביבי. הרי אם החרדים היו הולכים עם גנץ, מישהו היה בא להפגין בבני ברק? אם דרעי היה עושה מעשה בנט וסוגר דיל "פיוס וריפוי" עם יאיר לפיד – מישהו היה כותב נגדו משהו? התקשורת הייתה מחבקת אותו רק על עצם הסכמתו לשבת בגוש רק-לא-ביבי. הוא היה מקבל יותר מיליארדים ממנסור עבאס בשעתו.

דרעי לצד גנץ ולפיד – מאמי לאומי (שבג"צ כמובן היה מאשר לתפקיד שר). דרעי לצד ביבי – עילת ההשתק. זו המשוואה.

אז מה נשאר לחרדים לעשות? את הקול שלהם לא סופרים, אולי לפחות את (מעט) הכסף שלהם יספרו. לכן זה מרגש אותי. נכון, חרם המונים זה לא תמיד דבר יפה, אני מסכים. אבל איזה דבר יפה זה היחיד החרדי, שעומד מול ארון הלחם במכולת שלו ופשוט לא מסוגל לקנות אנג'ל כי פגעו ברב בן המאה שלו. כי פגעו בו.

4 וכל שנייה שאנג'ל לא פרסמה כל תגובה רק הוכיחה כמה החרם הזה מוצדק. בעיניי, אגב, הנקודה הכי חמורה בסיפור של עמר ברלוב ואנג'ל היא העובדה שהאיש מונה להיות יושב ראש דירקטוריון החברה. מה לשר הכושל – שהרגע בוחריו בעצמם העיפו אותו החוצה בפריימריז של מפלגת העבודה – ולניהול חברה ציבורית ענקית?

בהודעה שפרסם ירון אנג'ל המנכ"ל ובעל השליטה בחברה לפני כמה שבועות, כשמינה את ברלוב ליושב ראש הדירקטוריון, הוא אמר: "עמר מאוד מוכשר, הוא עשה תפקידים מאוד חשובים גם בצבא וגם אחרי שירותו הצבאי והיה השר לביטחון הפנים הטוב ביותר שהיה בישראל". בשביל לומר את המשפט הזה ולא להבין כמה הוא מצחיק אתה צריך להיות עמוק בשמאל. וזאת להערכתי הסיבה שהמנכ"ל ירון אנג'ל מסכים להפסיד הרבה כסף ולא לפרסם התנצלות, או אפילו הבהרה, שכאמור תסגור את הסיפור ברגע. תראו באיזו מהירות ויעילות סגרה מנכ"לית אל-על דינה בן טל גננסיה את הספור של הקברניט מזהה התהליכים ביום השואה. ושם זה היה הרבה יותר חמור מברלוב. אבל החברה פרסמה הודעת גינוי ברורה שנחתמה במילים המרגשות: "אל על היא חברת התעופה הנושאת את דגל ישראל על זנב מטוסיה, וככזו משקפת את הפסיפס הישראלי כולו".

באנג'ל הלך הרוח כנראה שונה. ומי שאמר את הדברים האלה בצורה מפורשת הוא אחיינו של המנכ"ל, יואל שפיגל, בפוסט המדובר שלו השבוע. "אין גבול לחוצפה של חלק מהציבור החרדי במדינת ישראל. אוכלים חינם ומלחכי הפנכה, משתמטים, חשוכים בדעותיהם ובעיקר צבועים!".

רגע, מה אתם מזדעזעים? הוא אמר "חלק מהציבור החרדי". לא כולם. נמשיך: "התגובה של ציבור אוכלי הנבלות והחינם נובעת מפחד והיסטריה כי החבל הולך ומתהדק על צווארם".

הלו, יואל, מרוב כמויות השנאה שמתפוצצות לך בראש, קצת התבלבלו לך המונחים. בוא נעשה רגע סדר: הציבור החרדי (כלומר "חלק מהציבור החרדי") אינו "אוכל נבלות". להפך. הוא נזהר מאוד מלאכול נבלות. דייק בעובדות.

"נגמרו ימי אכילת חינם", הוא מסיים. "יום הדין קרב ובא... המאפייה תשרוד, בזה אני בטוח, אבל אם גם אתם מתנגדים לעזות המצח והחוצפה שיש לציבור החרדי המחרים (נכון, לא כולם כאלו), עשו מעשה וקנו היום כיכר לחם אנג'ל – על אפס וחמתם". סוף ציטוט. בעצם לא סוף, כי במקור הופיעה כאן עוד קללה גסה.

אתם מבינים? מי הם ומה הם החרדים האלה, אוכלי הנבלות והטרפות, לעומת המורשת המפוארת בת מאה השנים של מאפיית אנג'ל. בחיים לא נתנצל בפניהם. אפילו לא נבהיר. גם אם נפסיד מיליונים.

5 לפני חמש שנים, בחורף שנת 2017, פרסם עמר בר-לב, אז חבר כנסת, את הפוסט הבא: "הגעתי אמש להפגין לצידם של תושבי רמת השרון (עיר ילדותי), הנאבקים זה מספר חודשים בהדחת המתרחשת במרחב הציבורי המקומי – בבתי הספר, בתי הכנסת, ובאירועים לציון החגים והמועדים בעירם. לא ניתן לנתק את מה שקורה ברמה המקומית, ברמת השרון ובערים נוספות, מההדחת המתרחשת ברמה הלאומית. צפו בדברים שאמרתי אמש בהפגנה".

איך הגעתי אל הפוסט הזה השבוע? פשוט מאוד. זכרתי אותו. זכרתי את הנאום המסית שנשא בר-לב בהפגנה של הארגון הקיצוני 'רמת השרון חופשית' נגד המשפחות הנפלאות של הגרעין התורני ברמת השרון, שבה זכינו לגור ולראות מקרוב את הפעילות שלהן.

ושימו לב איך מדבר שם בר-לב, באותו נאום, לא על החרדים המשתמטים מהצבא, אלא על הדתיים-לאומיים המשתלטים על הצבא: "ההדחת במדינת ישראל קשורה ללאומנות, והדחת שקשורה בלאומנות קשורה למפלגה מאוד קטנה במדינת ישראל, שלדעתי היום מובילה את מדינת ישראל: הבית היהודי. ואליה מצורפים לצערי חלק גדול מחברי הכנסת של הליכוד. זאת הדתה לאומנית".

כל 15 המפגינים (והכלב) שעומדים מולו מהנהנים בהסכמה, והוא ממשיך: "והדוגמה, אחת העצובות היום, להדתה הזאת, אפרופו זה שבשבוע הבא אנחנו נציין 22 שנים לרצח רבין, היא שמשרד החינוך, שבראשו עומד נפתלי בנט, הוציא חוזר לבתי ספר חילוניים על רצח רבין, שם מצוין שרבין נרצח על רקע 'מתחים פוליטיים בחברה הישראלית'. זה שרבנים הוציאו פסק דין רוזף כנגד רבין, זה שפוליטיקאים יצאו כנגד רבין, זה שהרוצח הנתעב אמר שהרוח הגבית שנתנו לו אותם רבנים... הוא היה חובש כיפה, זה קשור לסקטור מסוים. כל הדברים האלה לא מוזכרים. זאת אומרת, יש כאן ניסיון נוסף לשחזור ההיסטוריה".

שערוייה. משרד החינוך בוחר בכל מיני ניסוחים מעורפלים שמטשטשים את העובדה שהרבנים הם אלו שרצחו את רבין (אגב, עד לרגע זה, לא נמצא ולו רב אחד שתמך ברעיון של יגאל עמיר לרצוח את רבין. זאת ועוד: עמיר דיבר בחקירותיו בבוז רב על הרבנים ודעותיהם. הוא לא כזה ששואל אותם).

"וזאת רק דוגמה אחת", המשיך ברלב. "האם יש הדתה בצה"ל? התשובה היא כן, יש הדתה בצה"ל. אני לא נגד ברכת הגומל. אני לא נגד שום דבר כזה. אבל ברגע שגדוד בצורה מסודרת סוטה מהדרך שלו, על חשבון תשלומי המיסים שאנחנו משלמים, ובעצם מחייב את כל הגדוד לעלות לכותל ולברך את ברכת הגומל, זאת הדתה. אני יכול לומר בעניין הזה של צה"ל שהרמטכ"ל הנוכחי עושה מאמצים עליונים לצמצום תהליך ההדתה, שהוא לפחות נמשך ב-15 השנים האחרונות בצה"ל". אתם קולטים לאן מדינת ישראל מידרדרת? ברכת הגומל על חשבון משלם המיסים! (אגב, הלכתי לבדוק מי היה הרמטכ"ל באותם שנים. ובכן, גדי איזנקוט. מגיע לו קרדיט, לא? הוא עשה "מאמצים עליונים לצמצום תהליך ההדתה").

צריכים לשמוע את הטון שבו מדבר ברלב לקומץ המפגינים. הוא עושה את זה באינטונציה של מפקד שנמצא בתדרוך לפני קרב מכריע. קרב לחיים או למוות. "התהליך הזה הוא נמשך והוא לא נעצר, והוא מתגבר, אבל אסור לנוח, אסור לנוח, כי המאבק הזה ברמה הלאומית הוא לא בראשיתו, הוא כבר נמשך לא מעט שנים, אבל הוא רחוק מאוד מדעיכה... ברמה הלאומית המאבק שלנו הוא בוודאי רחוק מניצחון, וחלק מההצלחה שלו גלום במאבק המקומי שלכם, שלכם ואזרחים נוספים, לא להתייאש, להמשיך להיאבק!".

6 אני מעריך שהחרם על אנג'ל הוא לא רק של חרדים. אני בטוח שהרבה אנשים אחרים שמזדהים עם הגוש האמוני הצטרפו באופן ספונטני למחאה הלא מאורגנת. בעומדם במכולת

מול ארון הלחמים היהודי הם בחרו ברמן. כי הם מבינים את הסיפור. הם מבינים על מה המאבק הגדול.

מה שלצערי אי אפשר לומר על כמה מגיבים בציונות הדתית, בהם אפילו רבנים, שהזדעזעו השבוע מעצם השימוש החרדי בחרם, ועוד בעיצומם של ימי הספירה! (שבהם אנחנו מתאבלים על 24,000 תלמידי רבי עקיבא שכידוע מתו במגפה מכיוון שלא נהגו כבוד במוצרים של חברות שיושבי הראש שלהן מסיתים נגדם). עד מתי תתמקדו בסגנון ותתעלמו מהסיפור הגדול, מהמערכה הכוללת? אתם באמת לא מבינים על מה המאבק פה? הרי היום זה קמפיין נגד החרדים האלה שלא מתגייסים, ומחר ילכו על הראש של הסרוגים. למעשה, רוב הזמן ילכו על הראש של הסרוגים, כי הם איום הרבה יותר גדול.

למה? כי הציבור הציונידתי מתגייס ובגדול. כי בני המגזר רוצים להיות המקף הממחבר, להשתלב, להיות חלק. שימו לב: יש "הדתה" ויש "הדתה לאומנית". והיא הפחד הכי גדול של העמר ברלבים, יוצאי סיירת מטכ"ל, שרואים מי ממלא עכשיו את שורות הצבא. בסדר, אז וינטר לא קודם השבוע. הצליחו לדחות עוד קצת את הקץ. אבל המיעוט שעדיין שולט בצמרת הצבא, במערכת המשפט ובעיקר בתקשורת, מבין לאן זה הולך. והוא יילחם על השליטה שלו במדינה, נגד הרוב, עד טיפת הדיו האחרונה.

7 ובדיוק לכן יש חרם אחר, חשוב מאוד, בימים אלה. וגם הוא, ברוך ה', קורה באופן ספונטני לגמרי, בלי אף ארגון או אפילו קמפיין: החרם על התקשורת. זאת שמהנדסת את התודעה כבר שנים למיליוני צרכניה, אבל בחודשים האחרונים עברה את כל הגבולות. זאת שהשבוע, אחרי החיסול המוצלח של שלושת בכירי הג'יהאד האסלאמי בידי צה"ל, פרסמה כותרת: "באישור ראש הממשלה - נשים וילדים נהרגו בתקיפה הלילה". זאת שמוציאה את האלפים לרחובות שוב ושוב מאז נצחון הימין הבחירות. זאת שמבהילה אותם עד אימה (מפנינו). זאת שרק לפני כמה ימים ארגנה, ממש יזמה והובילה את חילול יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. זאת שגורמת לצעירים כמו יואל שפיגל, הדור הבא של משפחת אנג'ל, לפרסם טקסטים כאלה, אחרי שנים של צריכת תקשורת מפלגת ומסיתה ששטפה לו את המוח.

כמה מנחם לדעת שהחרם הזה הולך ותופס תאוצה מיום ליום. תסתכלו על נתוני הרייטינג, המכירות, הצפייה וההאזנה. זה הכיוון. אם במקרה של אנג'ל החרם הוא על המוצרים של המאפייה בגלל אחד מבכיריה, בסיפור של החרם על התקשורת יש לנו בעיה גם עם ההנהלה,

גם עם העובדים, אבל בעיקר עם המוצר עצמו. הלחמנייה מקולקלת. מלאת עובש. איך אפשר לאכול אותה?

לתגובות: [yedidyameir@gmail.com](mailto:yedidyameir@gmail.com)